

Tájékoztató a fiatalok kábítószer fogyasztásáról Somogy megyében

A Somogy Megyei Önkormányzat mindig figyelemmel kísérte a megyében a kábítószer ellenes stratégiában megfogalmazott célok megvalósítását. Több alkalommal napirendre tűzte a kábítószer helyzetének megyei alakulását, fogalmazott meg javaslatokat az érintetteknek.

1. Jogszabályi háttér

Magyarország új stratégiai programja – a 80/2013.(X.16.) Ogy. határozat a Nemzeti Drogellenes Stratégiáról 2013-2020 Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer ellen című dokumentum – fő célja a személyes és közösségi boldogulás szerhasználat nélküli életmodellje és az egészséget alapértékként közvetítő szemléletmód áll. A tiszta tudat és józanság, mint alapvető érték jelenik meg.

A Nemzeti Drogellenes Stratégia három beavatkozási területen állapít meg célokat, fejlesztési irányokat: - egészségfejlesztés, kábítószer-megelőzés, kezelés, ellátás, felépülés, kínálatcsökkentés

A kábítószer probléma nem kezelhető hatékonyan más szakpolitikai stratégiák és programok nélkül - alkohol, gyógyszer, egyes viselkedés függőségeket érintő, illetve mentálhigiénés, bűnmegelőzési programok nélkül.

Magyarországon amellet, hogy az összes klasszikus kábítószer típus hozzáférhető, rohamosan terjednek az új típusú pszichoaktív szerek (ún. dizájner drogok) kereskedelme és használata.

/Kábítószer: A pszichoaktív csoportba tartozó azon szerek, amelyek szerepelnek a kábítószer, illetve a veszélyes pszichotróp anyagok Egyesült Nemzetek Szervezete által elfogadott listáin. (A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdés 18. pontja, az 1978. évi IV. törvény 286/A. § (2) bekezdése szerint.

Dizájner drog: Mesterséges, megtervezett módon olyan pszichoaktív hatású molekulát hoznak létre, ami nem szerepel a kábítószer listáján. Amíg tiltólistára nem kerül a szer, legálisan forgalmazható és használható. Az „új típusú” dizájner drog jellemzően a 2010-től megjelenő szereket jelenti, amelyek közül 2010-ben a leginkább elterjedt a mefedron volt. Tiltólistára kerülését követően újabb – hasonló szerkezetű és hatású, egyelőre legális – szerek jelentek meg./

2. Megyei helyzetelemzés

Somogy megye területén felmérés nem készült. 2014. május-június hónapban Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata megrendelése alapján a Viselkedéskutató Társadalomtudományi és Szolgáltató Kft. szükségletfelmérést végzett a helyi drogellenes stratégiához tartozó cselekvési terv aktualizálásához. Az anonim, önkéntes önkitöltős kérdőíves vizsgálatban 8-10. évfolyamos 1003 diák adatait dolgozták fel. A megkérdezett diákok iskolai megosztása: 200 fő általános-, 194 fő szak-, 318 fő szakközépiskolában, 291 fő gimnáziumban tanult. A középfokú intézményekben tanuló fiatalok közül többen a megye területéről érkeztek, de ezek számadataira nem terjedt ki a felmérés. A vizsgálat tapasztalatai alapján a 8-10. évfolyamos diákok 43,4%-a használt élete során legalább egy alkalommal valamilyen visszaélésre alkalmas szert. 36,1%-a biztosan droghasználati céllal is kipróbált már valamilyen szert, tiltott drogot, vagy inhalánst. A válaszolók 28,3%-a a kannabiszon kívül más tiltott droggal (is) próbálkozott. A válaszadók 18,4%-a használt orvosi rendelvény nélkül gyógyszert, illetve az alkohol-gyógyszer kombinációt. A 18 éves, vagy annál idősebbek esetében 50%-al magasabb az érintettség aránya. A 8. és a 10. osztály között megduplázódik azoknak a száma, akik túl vannak az első használaton.

Sajnálatos tény, hogy az országos adatokat összehasonlítva (ESPAD – 20%) a 16 éves Kaposváron tanulók érintettsége 2%-al magasabb.

Nagyon magas az alkoholfogyasztás. A kaposvári 8-10 osztályos fiatalok 93,2%-a fogyasztott már életében szeszesitalt, közel 50%-uk már legalább egyszer volt részeg. A megkérdezett

fiatalok 58,6%-a dohányzott már életében, 30% pedig napi rendszerességgel. Az alkohol és a dohánytermékekhez való hozzájutás tiltott 18 éves kor alatt, mégis gond nélkül hozzáférnek.

2.1. Kezelés-ellátás

A sürgősségi kezelés ellátást a megyében működő kórházak biztosítják. A megye területén civil szervezetek által működtetett rehabilitációs intézmény – Lulla, országos hatókörrel fogadja a gyógyulni vágyókat.

A szerfogyasztók számára alacsonyküszöbű ellátást az Integrált Drogeterápiás Intézet (továbbiakban: INDIT) Közalapítványának része, a „TÜKÖRKÉP” Kaposvári Addiktológiai Konzultációs Központ biztosít, megkereső, nappali és közösségi szolgáltatásaival. A „TÜKÖR” Somogy Megyei Drogambulancia, mint a területen működő, egészségügyi finanszírozású, addiktológiai szakambulancia, szenvedélybetegek és hozzátartozóik, valamint a szerhasználat szempontjából veszélyeztetett egyének és családok számára, gyógyító-megelőző kezelést, tanácsadást, ill. – hatósági eljárás miatt – állapotfelmérést és elterelést nyújt. Az INDIT Közalapítvány integrált rendszerelméletben végzett ellátás lehetővé teszi a szerhasználat súlyosságának, és az egyén motivációjának fokához illesztett legmegfelelőbb kezelési forma (az alacsonyküszöbű megkereséstől a rehabilitációig) elérésének biztosítását.

A szolgáltatást igénybe vevők száma:

2015-ben az éves forgalom 367 fő ebből 18 év alatti 54 fő
 2016. első félévben 243 fő ebből 18 év alatti 23 fő
 (összehasonlító adatként 2010-ben 290 fő 18 év alatti 26 fő)

Elterelésben résztvevők száma: 2015-ben 66 fő
 2016 első félévében 48 fő
 (összehasonlító adatként 2010-ben 156 fő)

/Elterelés, elterelt: A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 180. § a lehetőséget ad a „kábitószer birtoklása” bűncselekmény bizonyos, törvényben meghatározott eseteiben az elkövető számára a büntetés elkerülésére. A törvény 180. §-a tartalmazza azokat a tényállásokat, amikor nem büntethető az eljárás alá vont személy, feltéve, ha vállalja, hogy egy legalább 6 hónapig tartó folyamatos kábitószer-függőséget gyógyító kezelésben, más ellátásban, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vesz részt./

2.2. Kínálatcsökkentés

A Nemzeti Drogellenes Stratégiában megjelenik a rendőri intézkedések erősítése, a korszerű bűnmegelőzési és bűnüldözési stratégiák hatékonyabb alkalmazása, a köznevelési intézményekkel való együttműködés.

A Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság által adott adatok alapján, visszaélés kábitószer bűncselekmény elkövetéséről.

2015. évben

Btk. minősítés	Gyermekkorú 13 évesig	Fiatalkorú 14-17 éves	Fiatalfelnőtt 18-24 éves	Felnőtt 25-59 éves	összesen
Kábitószer birtoklás	1	10	61	45	117
Kábitószer kereskedelem			1	7	8
Új pszichoaktív anyaggal visszaélés			2	5	7
Visszaélés kábitószerrel			6	1	7
Összes	1	10	70	58	139

(összehasonlító adatként: 2010-ben elkövetők száma: 131 fő – ENYÜBS statisztika alapján (ENYÜBS. Egységes Nyomozó Hatósági, Ügyészségi, Bírósági statisztika)

2016. első félévben

Btk. minősítés	Gyermekkorú 13 évesig	Fiatalkorú 14-17 éves	Fiatalfelnőtt 18-24 éves	Felnőtt 25-59 éves	összesen
Kábítószer birtoklás		2	31	35	68
Kábítószer kereskedelem			2	7	9
Új pszichoaktív anyaggal visszaélés		2	2		4
Visszaélés kábitószerrel					
Összes		4	35	42	81

/Adatok: Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály-elkövetők száma az elkövetés helye szerint összesítő alapján/

2.3. Prevenció

A kaposvári felmérés során a köznevelési intézmények körében végzett fókuszcsoporthoz tartozó pedagógusok úgy ítélték meg, hogy a dropprevenció nagyon fontos az iskolákban, de ők nem rendelkeznek érdemi ismeretekkel, eredményes megelőzési programokról. Tudásukat kevésnek érzik, mivel a fiatalok sokkal tájékozottabbak. Bizonytalanok a jogi szabályozás területén. Nincsenek tisztában saját kompetenciájukkal, hogy amennyiben a szerfogyasztás ténye tudomásukra jut, mikor kell jelenteniük, köteles-e eljárást indítani. Ugyanezeket fogalmazzák meg a megye iskoláiban is.

A 2002-től indult iskolai dropprevenciós pályázatok elmúlt öt évben beszűkültek. Pályázati forrás hiány miatt az iskolákban az egészségnevelési- dropprevenciós pályázatok meg is szűntek. Azon településeken és iskolákban voltak rendszeres vagy eseti programok, ahol a szakemberek díjmentesen vállalták a felvilágosítást – elsősorban a rendőrkapitányságok bűnmegelőzési munkatársai a védőnők. Több iskola jelezte, hogy a drogambulancia munkatársai is csak térítés ellenében vállaltak előadást, vagy foglalkozást.

2016 augusztusában kiírt kábítószer prevenciós pályázat olyan szigorú feltételeket szab, amelyeknek csak kevesek felelnek meg. A pályázók köre, - azok a szakmai szervezetek, akik nem nonprofit besorolásúak kizártak, de önerőből kell biztosítani 10% önrészt. Ezek közül is csak azok nyújthatnak be pályázatot, akiknek a programja az Országos Egészségfejlesztési Intézet által ajánlott listán van (jelenleg 5 érvényes van a honlapon), vagy a pályázati szakaszban benyújtja a kérelmet.

2.3.1. A rendőrség prevenciós programjai

A DADA program nyolc tanéven át, 6-14 éves korig kíséri végig az általános iskolás tanulókat. A megyei rendőr-főkapitányság, illetve a helyi rendőrkapitányságok állományából, a feladatot önként vállaló, kiképzett, kommunikációs, pedagógiai és szakmai elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező hivatásos rendőr meghatározott tematika és tananyag szerint havonta egy alkalommal – általában osztályfőnöki óra keretében – foglalkozást tart a tanulóknak.

A program célja, hogy a gyermekek mindenkor felismerjék a veszélyhelyzeteket, meg tudják különböztetni a pozitív és negatív befolyásolókat. Kitudják számítani döntéseik, cselekedeteik következményét, eredményét. Képesek legyenek ellenállni még a kortársaiktól érkező csábításnak, kínálásnak is, konfliktushelyzeteiket úgy oldják meg, hogy abból kikerülve ne érezzék vesztesnek magukat.

DADA program 2015/16-os tanév adatai:

Település	Iskola	Osztály	Tanuló	Oktató
12	21	40	1128 fő	9 fő

Összehasonlító adat: 2010-ben 19 iskolában 95 osztályban 2486 tanuló vett részt a programban

Az ELLEN-SZER program a 16-17 éves korosztály számára jött létre. A hivatásos rendőr oktatók káros hatások ellen felkészítő programsorozaton a fiatalokkal együtt keresik a megoldásokat a problémákra, a hatásos védekező mechanizmusok elsajátítására. Fontos cél, az is, hogy a fiatalokban pozitív kép alakuljon ki a rendőrségről. A program nevelési céljai: az önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség, aktivitás fejlesztése, társadalmilag helyes értékrend kialakítása, helyes önazonosság, önismeret, szociális képességek, készségek, szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítása, fejlett együttműködési készség, tolerancia, szenvedélymentes életvitel, jogkövető életmód, helyes konfliktuskezelési technikák elsajátítása

ELLEN-SZER program 2015/16-os tanév adatai:

Település	Iskola	Osztály	Tanuló	Oktató
2	5	9	210 fő	2 fő

Összehasonlító adat: 2010-ben 2 iskolában indították el, mint újonnan bevezetett programot.

Az Iskolai Bűnmegelőzési Tanácsadó (IBT) program keretében a bűnmegelőzési tanácsadó elsődleges feladata az iskolájába járó fiatalok bűncselekményekkel szembeni fokozott védelme az elkövetői, és sértetti tekintetben, kiemelt figyelemmel, a kábítószerrel visszaélés típusú bűncselekményekre. A tanácsadó rendőr kapcsolatban van az iskolavezetéssel, diákokkal, pedagógusokkal és a szülőkkel. Bűnmegelőzési osztályfőnöki órákat, tartanak, a gyermekvédelmi jelzőrendszer esetmegbeszélésein rendszeresen részt vesznek. Együttműködik a rendőrkapitányság illetékességi területén tevékenykedő, az ifjúságvédelemben szerepet játszó állami, önkormányzati, társadalmi és civil szervezetekkel.

IBT program 2015/16-os tanév adatai:

Település	Iskola	Osztály	Tanuló	Oktató
2	6	126	2797 fő	3 fő

A kapitányságok drogprevenációs összekötői (5 fő) „A Szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” című program során 7 szülői értekezleten vettek részt és 51 tájékoztató előadást tartottak az elmúlt tanévben,

2015/16-os tanévben, az OVI-ZSARU programban 6 óvoda 18 csoportjában 300 gyermek vett részt.

2.3.2. A Somogy Megyei Önkormányzat prevenciós tevékenysége

A TÁMOP-5.2.5-/B-10/2-2010-0122 „SIKK-TÉR” Somogyi Ifjúsági Közösségi és Kábítószer-ellenes tér Kialakítása és Komplex működtetése című pályázat működtetése (2012. márc. 1-jétől – 2014. febr. 28-ig) és fenntartása során (2014. márc.1-jétől – 2019. febr. 28-ig) valósul meg.

A kábítószer ellenes programmal két célcsoportnak nyújtottunk ismeretet. A 14-26 éves fiataloknak széleskörű programokat valósítottunk meg. A fiatalokat segítő szakemberek együttműködésének, többszoros kommunikációjának kialakítását indítottuk el a térségekben.

Programok segítőknek:	Helyszínek száma	Résztevők száma
drogprevenációs kerekasztal felnőtt segítőknek	12	284 fő
kábítószer ellenes konferencia	1	96 fő
Pedagógusok, segítők interaktív továbbképzése	3	61 fő

Összes résztvevő: 441 fő

Programok fiatalok számára:	Helyszínek száma	Résztevők száma
kortársképzés -3 napos bentlakásos	4	100 fő
kortársképzésen résztvevőknek szupervízió	6	53 fő
filmklub	20	801 fő
diáknapokon interaktív foglalkozás	20	1308 fő
csoportos tanácsadás	5	718 fő
egyéni tanácsadás	heti fogadóórákon	511 fő
személyiségfejlesztő tréning	6	148 fő
anonim telefonos tanácsadás	heti két alkalommal	223 fő

Összes résztvevő: 3862 fő

A www.sikk-ter.hu honlapon az aktuális eseményekről folyamatosan adtunk tájékoztatást. A drogtotó rovatban minden hónapban gyűjthettek pontokat a helyes kitöltők. A záró konferencián a legjobbak díjat kaptak.

A pályázat fenntartása során megkeresés alapján folytatódik diákok csoportos tanácsadása, versenyeken vetélkedőkön programelemként biztosított a drogprevenációs drogtotó, beszélgetés, a segítők számára előadás, interaktív foglalkozások megtartása. . A fenntartás során, a programokon 100 fő felnőtt és 1805 fő fiatallal találkoztunk

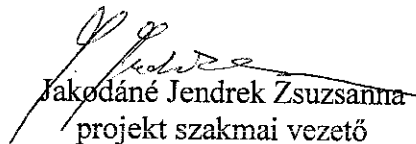
A honlap képgalériáján folyamatosan felkerülnek az események

2016-ban készült egy kérdőíves követéses vizsgálat. A név nélkül kitöltött kérdőíveken értékelték a programokat és javaslatokat tettek a fenntartás során megvalósítandókra. A honlapon a teljes anyag megtalálható.

3. Összegezés

A mérési adatok, a fiatalokkal történt személyes beszélgetések során szerzett ismeretek és a szerfogyasztási szokások változása miatt fontos, hogy hiteles információt kapjanak a kábítószeres fogyasztás hatásairól, személyiségükben megerősítést nyerjenek. A pedagógusok számára minél több iskolában szervezzenek olyan előadást foglalkozást, amelynek során ismereteket szereznek, s tudják a problémát hatékonyan kezelni, kapjanak nevelő munkájukhoz megerősítést, ezen területen is. A Somogy Megyei Önkormányzat TÁMOP-5.2.5-/B-10/2-2010-0122 „SIKK-TÉR” Somogyi Ifjúsági Közösségi és Kábítószer-ellenes tér Kialakítása és Komplex működtetése című pályázat fenntartása során kíván ehhez segítséget nyújtani.

Kaposvár, 2016. szeptember 12.

Jankódné Jendrek Zsuzsanna
projekt szakmai vezető